

Обитељско насиље није само приватни проблем
него и комплексно друштвено питање

ПИСМЕ СЪЕЖАНА ЂОРЂЕВИЋ

Стоп насиљу унутар четири зида

Уз ваљано провођење закона и координирану сурадњу надлежних служби и цивилних удруга, превенцији обитељског насиља придоносе и јавне кампање

ПРОЦЕНТУЈУ се да је у Европској унији свака пета жена суочена с насиљем у одређеном тренутку живота, а за физичко насиље често је одговорна нека ближња особа, примјериче партнер. Успоредбе ради, у Канади је свака десета жена жртва насиља свога партнера, у САД-у свака шеста. У Хрватској је сваких петнаест минута једна жена физички зlostављана, а већина тих дјела остаје нерегистрирана. Према подацима које је изнијела Нева Толп из Аутономне женске куће, у посљедњих пет година у Хрватској је убијено 300 жена, углавном стога што су смогле храбрости напустити зlostављача и покушати започети нови живот. Но то своје темељно право, право на живот без насиља, нису успјеле остварити.

— Насиље у обитељи не може никако бити приватни проблем појединаца, оно представља комплексно друштвено питање. Коријене обитељског насиља не можемо тражити само између починитеља и жртве него у друштву у цјелини – каже правобранитељица за рavnopravnost spolova Вишња Љубичић. Додаје да се насиље над женама, па тако и обитељско, сматра обликом сполне дискриминације, сукладно Конвенцији о уклањању свих облика дискриминације жена и Декларацији ун-а о уклањању насиља над женама. Хрватска је почетком 2013. потписала и Истанбулску конвенцију о спречавању и борби против насиља над женама и обитељског насиља, но она још није ратифицирана.

У борби против насиља у обитељи предност треба дати заштити и сигурности жртве, посебиче ако знамо да је оно углавном усмјерено према жени мајци, а оставља трауму и посљедице по психосоцијални развој и ментално здравље дјете. Према ријечима Вишње Љубичић, проблематику насиља у обитељи поглавито уређује Закон о заштити од насиља у обитељи, којим се оно санкционира као прекршај. Њиме се бави и нови Казнен закон, но у њему нема казног дјела насилничког понашања у обитељи, као у старом. Ту је и Национална стратегија заштите од насиља у обитељи за раздобље од 2011. до 2016. године. Како каже правобранитељица, по тој се стратегији обитељско насиље и његово смањивање не могу проматрати само и искључиво кроз законске прописе – важно је и широко освјештавање грађана о тој проблематици, али и непривхаћање обитељског насиља од стране цијелога друштва.

Вишња Љубичић,
правобранитељица
за рavnopravnost
spolova (Фото: ЕХКСЕЛ)

*Грађани се у својим
иришужбама
у свези насиља
у обитељи
учесило жале
на нејосиуијање
надлежних
инстишјуиција,
ионајрије
иолицује и ценшара
за социјалну скрб
– каже Вишња
Љубичић*

Сања Сарнавка, председница удруге Б.а.Б.е., истакнула је недавно на хтв-у да институције не раде свој посао.

— Не проводе се истраге, починитељи нису кажњени или им се у највећем броју случајева изричу прекршајне и новчане казне. Центри за социјалну скрб су преоптерећени, бирократизирани, министарства међусобно не комуницирају, а за рјешавање комплексних ситуација потребан је тимски рад. Посебно је важно повезивање центара за социјалну скрб и Министарства унутарњих послова – упозорава Сања Сарнавка.

Слично о заштити жртва обитељског насиља мисли и Вишња Љубичић. — Тешко је генерализирати рад институција, али сусрета сам се с примјерима добре и лоше праксе. Наиме, грађани се у својим притужбама у свези насиља у обитељи

учестало жале на непоступање надлежних институција, понајприје полиције и центара за социјалну скрб те њихову некоординираност – каже правобранитељица, која је учила и како су жене жртве обитељског насиља често истодобно изложене различитим облицима насиља. Наиме, полиција почесто евидентира да су повријеђене обје особе које су судјеловале у догађају и прекршајно пријављује оба партнера, премда се жена најчешће само бранила, углавном у намери да заштити дјете.

Судећи према подацима које смо добили од Рavnатељства полиције, у Хрватској је генерално присутан тренд смањења прекршаја везаних уз обитељско насиље: тако је у 2012. забиљежено 17.976 починитеља прекршаја (од тога 14.444 мушкараца и 3.532 жене), а лани њих 14.874 (11.655 мушкараца и 3.219 жена). Но укупни број прекршитеља још је велик, а свакако би вриједно истражити је ли на дјелу и 'двоструко привођење', какво је споменула Вишња Љубичић. Истодобно, биљежи се знатан раст броја казних дјела починених на штету чланова обитељи, односно блиских особа: 2013. почињена су 2.393 таква дјела, а годину послије 2.584; у 2013. забиљежен је укупно 1.501 починитељ (1.347 мушкараца и 154 жене), а лани укупно 1.608 (1.505 мушких починитеља и 103 женских). Према подацима Министарства правосуђа којима располаже правобранитељица, тијekom 2012. ради насилничког понашања у обитељи окривљено је укупно 9.830 особа, од чега је 84,6 посто било мушко, а 15,4 посто женског сполу. У 4.004 случаја починитељу је изречена новчана казна, у 2.511 увјетна и у 1.225 безусловна затворска казна, а у 155 увјетна осуда са заштитним надзором.

Из наведених је података видљиво како се у већини случајева у којима се обитељско насиље третира као прекршај починитељима изричу новчане казне. Правобранитељица сматра како се тиме не шаље добра порука, поготово стога што новац за казну почесто долази из заједничких, обитељских буџета: тако се жртва доводи у парадоксалну ситуацију да је и сама кажњена за насиље почињено над њом. Осим тога, сматра правобранитељица, то жртве одвраћа од будућег пријављивања евентуалног насиља од стране партнера.

Треба истакнути да је још поткрај студената 2010. потписан споразум између надлежних министарстава (за унутарње послове, правосуђе, обитељ, здравство, социјалну политику, образовање и управу), који предвиђа успоставу међуресорних тимова на националној и локалним разинама. Ти би тимови, суствано и координирано, требали пратити и надзирати случајеве насиља у обитељи и казнене дјела на штету дјете, што би, кроз успоставу и provedбу заједничке едукације, требало унашриједити сурадњу државних тијела и организација цивилног друштва те, у коначници, превенирати обитељско насиље и подићи квалитету заштите жртве.

Никако се не смије заборавити ни на важност јавних кампања. Јер, како истиче Вишња Љубичић, добар дио грађана још сматра да је код обитељског насиља ријеч о приватној ствари, у коју се не треба мијешати. Но то није тако: то је раширена и штетна појава која и психички и физички уништава заједнице и обитељи те оставља дуготрајне посљедице по цијело друштво. ■